

8.6.2020

Opetus- ja kulttuuriministeriö

Kirjaamo: kirjaamo@minedu.fi

Lausunto Word-, TXT- tai RTF muodossa osoitteeseen: oppivelvollisuus@minedu.fi

Lausuntopyyntö

Tornion kaupungin lausunto koskien Hallituksen esitystä oppivelvollisuuslaiksi ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi

Keskeinen koulutuspoliittinen tavoite on se, että jokainen perusopetuksen päättävä nuori suorittaa vähintään toisen asteen koulutuksen tai tutkinnon.

Tornion kaupunki koulutuksen järjestäjänä lähtee siitä, että olemme pystyneet antamaan perusopetuksessa oppilaille sellaiset valmiudet, joilla tutkintovaatimuksissa oleva osaaminen toteutuu ja opiskelijat suorittavat toisen asteen opinnot loppuun saakka.

Torniolaisista perusopetuksen päättäneistä oppilaista käytännössä kaikki hakeutuvat toisen asteen koulutukseen. Ongelma ei ole perusopetuksessa vaan siinä, että liian moni oppilas keskeyttää opinnot toisen asteen aikana. Epävarmuus toisen asteen valinnasta ja omasta opintopolusta on suuri. Lähes neljännes ammatillisen koulutuksen valinneista ja joka kymmenes lukion valinneista oppilaista on epävarma valinnastaan. Tämä käy ilmi kansallisen arviointineuvoston tekemästä kartoituksesta.

Oppivelvollisuuden laajentaminen edellyttää, että myös perusopetuksen rakenteita uudistetaan esim. joustavuutta lisäämällä ja tätä kautta perusopetus antaisi paremmat valmiudet selviytyä toisella.

Hyvänä asiana on nähtävä ns. ”saattaen vaihtaminen”, jossa opintonsa keskeyttäneiden ohjausta lisätään ja heidän koulupolkuunsa seurataan ja tuetaan. Tämän avulla kaikki suorittavat vähintään toisen asteen tutkinnon. Tämän toteuttaminen vaatii kuitenkin ohjaavan henkilöstön lisäämistä. Asuinkunnan sijasta viimekätinen vastuu ohjata ja osoittaa oppivelvolliselle koulutuspaikka tutkintokoulutukseen valmentavaan koulutukseen on kotikunnalla.

8.6.2020

Viime vuosina lakiesitykset ovat kaatuneet tai ainakin viivästyneet ns. perustuslaillisista ongelmista johtuen. Esityksen mukaan mikäli oppivelvollinen keskeyttää toisen asteen opinnot tulee kunnan viimesijaisena vaihtoehtona määrätä oppilas jatkamaan opiskelua kunnan osoittamassa valmistavassa opetuksessa. Kyseessä on yksilön itsemääräämisoikeutta merkittävästi kaventava toimenpide. Asian perustuslaillinen puoli on syytä arvioida ja tehdä selkeä ohjeistus miten päätökset asian suhteen tehdään. Voiko käyttää hallinnollista pakkoa vai vaaditaanko monijäsenisen toimielimen päätöstä.

Uutena elementtinä koulutukseen tulisi ns. tutkintokoulutukseen valmentava koulutus. Kyseessä on tärkeä uudistus. Tämän uudistuksen myötä perusopetuksen päättävien sekä jo päättäneiden oppilaiden mahdollisuus suorittaa toisen asteen tutkinto paranee merkittävästi. Tämä käytäntö avaa ns. yksilöllisen opintopolun mahdollisuuden. Valmentavan koulutuksen järjestäminen tulisi kuitenkin lakiesityksessä velvoittaa jollekin taholle esim. kunnalle tai toisen asteen oppilaitoksille.

Rahoituksen suhteen oppivelvollisuuden laajentaminen tulee hoitaa niin, että Tornion kaupungille tuleva valtionosuus kattaa kaikki toteutuvat kustannukset täysimääräisesti. Mikäli näin toimitaan niin oppivelvollisuuden laajentaminen ja toisen asteen maksuttomuus tuo maksimaalisen hyödyn opiskelijoiden ja perheiden elämään. Tämän maksuttomuuden on katettava niin oppimateriaalit, opintojen tuki kuin mm. koulumatkat. Esityksessä oleva koulukuljetusten järjestäminen ei ole kuntia velvoittava. Tämä asettaa opiskelijat eriarvoiseen asemaan erityisesti harvaan asutetuilla alueilla, jossa joukkoliikenne ei toimi.

Tornion kaupunki järjestää lukiokoulutusta Tornion yhteislyseon lukiossa ja tuottaa ammattilukio opetusta Koulutuskuntayhtymä Lappialle. Oppivelvollisuuden pidentäminen ja maksuttomuus aiheuttaa lisäkuluja kaupungille. Näiden kulujen kattaminen valtion toimesta on ensiarvoisen tärkeää sen vuoksi, että emme ajautuisi tilanteeseen, jossa lisäkustannukset jouduttaisiin kattamaan esimerkiksi perusopetuksesta. Tämä tilanne aiheuttaisi pitkäkestoisemmat ongelmat kuin mitä oppivelvollisuuden pidentämisestä saatu hyöty olisi. Ennen oppivelvollisuuden pidentämisen käyttöönottoa on varmistettava, että se on pitkäaikainen ja täysimääräisesti valtionrahoitteinen. Mahdollisessa uudistuksessa on huomioitava, ettei valtion leikkaustarpeiden vuoksi synny epätasa-arvoisia rakenteita alueiden välille, mikäli valtion rahoitus ei tähän tule tulevaisuudessa enää riittämään. Mikäli valtion rahoitus uudistukselle loppuu, luo se kuntatalouden kantokyvyille valtavat haasteet.

8.6.2020

Tornion kaupunki on Koulutuskuntayhtymä Lappian suurin omistaja. Viime vuosina suurimmat leikkaukset koulutuksen rahoitukseen ovat kohdentuneet ammatilliseen peruskoulutukseen. Onko oppivelvollisuuden pidentäminen keino korjata aikaisemmin tehtyjä leikkauksia.

Aikataulu oppivelvollisuuslain ja siihen liittyvien muutosten osalta on erittäin kireä. Voimaan laki tulisi 1.8.2021. Lailla on kiistämättä merkittäviä taloudellisia vaikutuksia kunnille ja koulutuksen järjestäjille. Aikataulu lain säätämisen suhteen ei kulje käsi kädessä kunnallisen talousarviovalmistelun kanssa. Kuntien on vaurauduttava uusiin kustannuksiin ennen kuin eduskunta on säätänyt kyseisiin lakeihin liittyvää kustannuslainsäädäntöä. Lisäksi Korona-virus on aiheuttanut lisäkustannuksia sekä epävarmuutta kaupungin talouteen ja jo tästäkin syystä lisävelvoitteita tulisi harkita uudelleen riittävän ajan ja valmistelun kautta.

Lakiuudistuksen kannalta on huolestuttavaa se, että kustannuslaskelmaa ovat useat tahot pitäneet epärealistisena. Tärkeää on tarkistaa kustannukset ja saada ne oikealle tasolle. Kustannukset on korvattava täysimääräisesti kunnille sekä opetuksen ja koulutuksen järjestäjille. Tämä työ vaatii oman aikansa ja Tornion kaupunki esittää, että lain toimeenpanoaikaa jatketaan, jotta saadaan tarkka kustannusvaikutus selville, sisältäen välilliset kulut sosiaali- ja terveydenhuollon kustannuksien osalta. Uudistuksen voimaantuloaikaa tulisi siirtää myöhemmäksi, kunnes saadaan riittävän tarkka kuva uudistuksesta aiheutuvista kustannuksista.

TORNION KAUPUNGINHALLITUS

Suensaarenkatu 4, 95400 TORNIO

Liitteet Kaupunginhallitus 8.6.2020 § 192